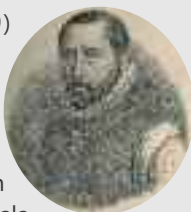

HISTORIA TXATALAK

Esteban de Garibay
eta Arantzazu

>Esteban de Garibay y Zamalloa (Arrasate, 1533-Madrid, 1599) XVI. mendeko historialari ospetsuenetakoa izan zen. Espainiako lehen historia unibertsala idatzi zuen eta Felipe II.aren kronikaria izan zen.

Arrasaten jaio bazen ere, jatorriz Oñatikoa zen, Garibaitarren familiakoa, eta lotura estua izan zuen Oñatirekin eta, batez ere, Arantzazurekin, Iñaki Zumaldek Oñate (1950) aldizkarian azaltzen duen moduan.

Debozio berezia izan omen zuen Arantzazuko Amarekiko. Hala, Toledon ikasten ari zela, gaitoxotu eta hiltzorian egon zen garaian, bere ama oinutsik joan zen Arrasatetik Arantzazuraino, eta horri esker sendatu omen zen.

Espainiako historia idazteko bi urte (1565-1566) eman zituen Arantzazun, eta kapitulu oso bat eskaini zion Arantzazuko amaren agerkundeari. Garibairen ustez ama birjinak ekarri zuen barealdia leinuen arteko borroketara.

1572an, Amberesen bi urte eman ondoren, Euskal Herrira bueltan egin zuen aurreneko gauza Arantzazura joatea izan zen, eta bere lehen ezkontzako seme bakarra frantziskotar egin zen Arantzazun.

Araotz

> Jerardo Elortza

Baserri-giroko auzoen artean, herrigunetik urrutien kokatzen dena izan arren, zabalenetakoa da Araotz eta, oraintsura arte, jendetsuenetakoa. Araba-mendi, Andaroto, Ugaztegi eta Orkatzategiko erripetan hedatzen da. Aldapa horietatik abaniko moduko bat egiten duen errekatxo-sare trinko bateko urak jaisten dira Jaturaberaino, han Gesaltza-Arrikruzteko leize-zulo sakonen barnealdetik datorren Arantzazu-Artixa errekararekin elkartzeko.

Jaturabeko arroila Oñatiko tokirik ikusgarrienetakoa da: presa, zubipeko errota eta makinetea, ur-saltoen indarra aprobetxatzeko; Sandailiko ermita xaharra kobazuloko habian txertatuta; kare-haitzezko horma ia bertikalak, eskalatzailen zoramenerako; edota espeleologoen paradisu diren inguruko harpe eta leize erakargarriak. Mendizintzur estu horretatik du Araotzek sarbide-irispide nagusia, baina ez bakarria. Gorago aurkitzen diren Aitzulo edota Araozta-Aitzgain aldeko parajeak ere zoragarriak ditugu, benetan.

Araotz auzune ugarik osatzen dute: Madina, Ugaran, Zubia, Araotz-Urruti, Agerre, Jausoro, Elizondo, Uriarte eta Aizkorbe izenekoak etxe-multzo

AUZORIK AUZO

**Arrazoi
askorengatik
da Araotz
auzo
interesgarri
eta
erakargarria**

txikietan pilatzen dira. Auzune horietako askok zeuzkaten *errekak*, hau da, arropak garbitzeko ur-askak euren puxeta-harri eta guzti. Aparte eta bakarti samar geratzen dira Gernetan irauten duten baserri biak eta Lurgorrieta. Guztira, ia laurogei etxebaserri. Gaur egun zutik eta zainduta mantentzen dira gehienak, baina aste osoan jende gutxi bizi da auzoan.

Eliza ederra dauka Araotzek, harlanduzko eta zurezko egitura bereziarekin; kanpandorre dotorea eta elizpe babesgarria ditu San Migel izeneko parrokia horrek. Eliza auzoaren erdigune antzeko bat izan da urte askoan: inguruan baitaude bertan izan diren eskolak, abade-etxea, sakristauaren etxebizitza, pilotalekua, bolatokia eta saloia, orain auzo-elkartea dena. Ermitarik ere ez da falta izan Araotzen: nahiz eta, gaur egun, Sandaili eta Ugaztegiko Santi Krutz soilik geratu, sasoi batean baziren beste hainbat: hormak oraindik zutik dauzkan Andra Mari; Errota Barri ondoan zegoen Santa Ana; edota Gerneta baino gorago omen zen San Antonio.

Euskal abizen askok dute jatorria Araotzen: oso bertakoak diren Elortondo, Zumalde zein Madina eta bere eratorriak (Madinazkoitia, Madinagoitia eta Madinabeitia); beste toki batzuetakoak ere izan daitezkeen Aizkorbe, Enparantza, Jausoro, Otalora, Uriarte edo Zubia; eta bakanagoak diren Amiama edo Araotz bera.

ARRIZABALAGA
Aroztegia

PAKITA
Aitzariak

Berezaio Ind. 10 5ta. Marina, 6
Tel. 943 78 14 64 Tel. 943 78 02 21

BILKALDE ALTZARIAK • ALTZARI RUSTIKOAK • NEURRIKIN ENPATATUTAKO ALTZARIAK

IRAZOLA
Okindegia

Larriño auzoa, 44
Tel.: 943 78 25 97
Mug.: 688 630 754
OÑATI

Bizitzeko egia, egurrezko lapezon